

Agendanr.: 6
Voorstelnr.: RB2021063
Onderwerp: Centrale Stem Opneming (CSO) bij herindelingsverkiezingen
Programma: Bestuur en burgers
Wethouder(s): dhr. A.B. Blase
Portefeuille: Burgerzaken

Reden van agendering: ter besluitvorming

Aan de Raad,

Heerhugowaard, 24 juni 2021

Voorstel/besluit:

1. Instemming te verlenen voor deelname aan het landelijke experiment "centrale stemopneming" (CSO) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken bij de herindelingsverkiezingen op 24 november 2021 voor de gemeenteraad van de nieuw te vormen gemeente Dijk en Waard.

Inleiding

Op woensdag 24 november 2021 worden de herindelingsverkiezingen voor de gemeenteraad van Dijk en Waard gehouden. Bij deze verkiezingen willen we deelnemen aan het landelijke experiment "*centrale stemopneming*" (CSO) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het doel is een verbeterde controleerbaarheid en transparantie van de stemopneming, wat bijdraagt aan een grotere betrouwbaarheid van de uitslag. De centrale stemopneming is verder een extra hulpmiddel om bij de komende verkiezingen de telling nog meer Corona-proof in te richten en risico's op eventuele besmettingen onder het personeel verder te beperken.

De werkwijze van het centraal tellen is nog niet in de Kieswet zelf opgenomen en is voorlopig geregeld in de "*Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming*" en het bijbehorende "*Tijdelijke experimentenbesluit*". Dit maakt het nu voor deze verkiezingen nodig dat de gemeenteraad toestemming geeft voor deelname aan het experiment centrale stemopneming in maart 2021. Voor deze herindeling moet de huidige gemeenteraad van Heerhugowaard deze toestemming geven, omdat Heerhugowaard de organiserende gemeente is (artikel 55 lid 7 Wet ARH). De verdere organisatie van de CSO is bij wet opgedragen aan het college van burgemeester en wethouders van Heerhugowaard.

Beoogd effect

De verkiezingen verlopen veilig en zonder problemen met een efficiënte, transparante en controleerbare manier om de stemmen op te nemen en de uitslag vast te stellen.

Argumenten

1.1 De "centrale stemopneming" (CSO) bevordert een transparante en betrouwbare uitslag

Het is belangrijk dat de vastgestelde uitslag goed en betrouwbaar is. Het doel van de centrale stemopneming (CSO) is een verbeterde controleerbaarheid en transparantie bij het tellen van de stemmen door gemeenten. Gelet op de omvang van de aantallen te tellen stembiljetten en de landelijke ontwikkelingen rond verkiezingen, worden bij CSO de stembiljetten de dag na de

stemming centraal op kandidaat niveau herteld. Hierbij worden zo nodig gevonden sorteer- of telfouten van woensdagavond onderzocht en gecorrigeerd.

1.2 De burgemeesters van beide gemeenten zijn voorstander van deelname aan CSO

Dit voorstel is voorbesproken met burgemeester van Heerhugowaard dhr. A.B. Blase en burgemeester van Langedijk mw. L.A.M. Kompier. Beiden zijn - als portefeuillehouder verkiezingen in de eigen gemeente - voorstander van deelname aan de CSO bij deze herindelingsverkiezingen. De gemeente Langedijk heeft eerder meegedaan aan het landelijk experiment CSO bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2018.

1.3 CSO past goed bij de geldende Corona-maatregelen

De "Tijdelijke wet verkiezingen covid-19" wordt waarschijnlijk in september verlengd voor de komende herindelingsverkiezingen. De verkiezingen worden georganiseerd met in achtneming van de huidige, geldende Corona-maatregelen. Dat betekent dat stembureauleden en kiezers 1,5 meter afstand van elkaar kunnen houden bij het stemmen en bij het tellen van de stemmen. Aanvullend worden de benodigde hygiënische maatregelen genomen en wordt de ruimte goed geventileerd. Deze maatregelen gelden ook bij de centrale stemopneming op een centrale locatie. Vanwege de ruime opzet op deze locatie is de centrale stemopneming uitermate geschikt te organiseren met in achtneming van de maximaal nodige corona-maatregelen: deze zijn hier makkelijker te organiseren én te handhaven.

Doordat we in november 2021 het centraal tellen (zo nodig) mogen verdelen over twee dagen, zijn er minder mensen gelijktijdig in de sporthal aanwezig voor het tellen. Daarnaast is het makkelijker en veiliger voor belangstellenden om het telproces te volgen op de centrale locatie en met ruim 1,5 meter afstand: de publieke tribune in de sporthal biedt hier bijvoorbeeld goed ruimte voor. Dit draagt ook meteen bij aan een betere controleerbaarheid en transparantie van het proces en de uitslag.

1.4 Het experiment CSO wordt een verplicht onderdeel van de nieuwe Kieswet

In juni 2020 is het wetsvoorstel voor een nieuwe Kieswet door de minister ingediend bij de Tweede Kamer. De behandeling hiervan is uitgesteld tot medio 2021 als gevolg van de Coronacrisis. Het is de verwachting dat dan het centraal tellen vast onderdeel van de nieuwe Kieswet wordt. Dit betekent dat vanaf 2022 iedere gemeente voor het eerst verplicht wordt om centraal tellen te organiseren.

De afgelopen jaren konden gemeenten al vrijwillig centraal tellen op grond van het "Tijdelijk experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming". Vooruitlopend op de komende wijziging van de Kieswet willen we graag dit jaar al ervaring opdoen met centraal tellen, zodat we het goed georganiseerd kunnen inzetten als nieuwe gemeente Dijk en Waard bij de komende verkiezingen vanaf 2022. De gemeente Langedijk heeft eerder al in 2018 meegedaan aan dit landelijk experiment CSO.

1.5 Het college wijst een Gemeentelijk Stembureau (GSB) aan

Het "Gemeentelijk Stembureau" (GSB) is verantwoordelijk voor het goede verloop van het centraal tellen en stelt de uitslag op kandidaat niveau voor de gemeente Dijk en Waard vast. Het GSB maakt hiervan een proces-verbaal op en zendt dit aan het Centraal Stembureau van Heerhugowaard. Het GSB wordt door burgemeester en wethouders van Heerhugowaard ingesteld. Het college wijst verder het personeel aan dat het GSB ondersteunt bij het centraal tellen. Deze tellers mogen ook personen zijn die op woensdag op een stembureau hebben gezeten en staan dan onder leiding van het GSB. Zij worden apart geïnstrueerd over de vastgestelde werkwijze voor centraal tellen.

1.6 Verloop van de telling en vaststelling uitslag bij CSO

Op woensdag 24 november sluit de stemming om 21:00 uur in ieder lokaal stembureau. Aansluitend sorteren en tellen de leden van het stembureau de stembiljetten uit de stembus alleen per partij (dus niet per kandidaat) en geven deze voorlopige tellingen door aan het gemeentehuis. Op basis van deze eerste tellingen kan een voorlopige, globale uitslag per partij worden opgesteld, die voldoende is voor de voorlopige uitslag. Bij Gemeenteraadsverkiezingen

zal het op deze wijze ook nog steeds mogelijk zijn om op de dag van de stemming zelf een uitslagenavond te organiseren, waarbij de voorlopige uitslag bekend wordt gemaakt.

Vervolgens vindt de dag na de stemming de centrale stemopneming op kandidaat niveau plaats. Het tellen van alle stemmen, die op de afzonderlijke kandidaten zijn uitgebracht, gebeurt dan in een grote sporthal, aanvangstijd 09.00 uur, onder leiding van het "Gemeentelijk Stembureau" (GSB). Het GSB maakt een proces-verbaal op met de uitslagen en bevindingen, dat wordt aangeleverd bij het Centraal Stembureau van Heerhugowaard. Deze stelt uiteindelijk de definitieve uitslag van de verkiezingen vast en bepaalt dan ook de zetelverdeling en wie de gekozen kandidaten zijn.

Kanttekeningen

1.1 Centraal tellen kost extra tijd en geld

We zijn ons bewust van de nadelen die aan het experiment kleven: extra kosten, spreiding van het telproces over meerdere dagen, extra organisatorische inzet. Desondanks wegen deze nadelen minder zwaar dan hét grote voordeel: namelijk, voldoende ruimte om veilig en nauwkeurig stemmen te tellen op transparante wijze. De goede ervaringen van andere gemeenten, en het gegeven dat het verkiezingsproces vanwege corona dit jaar sowieso al anders dan anders zou verlopen, maakt dat we in november dit experiment aan wil gaan.

1.2 Nieuwe Corona-maatregelen kunnen de CSO nog beperken

Al worden momenteel steeds meer Coronamaatregelen afgeschaald, de Tijdelijke wet verkiezingen COVID-19 is bij het centraal tellen waarschijnlijk nog steeds van toepassing en de minister heeft aangegeven op een later moment nog extra maatregelen en voorwaarden te (kunnen) stellen. Dit wordt medio oktober definitief bepaald door de minister van BZK. We volgen de instructies van het ministerie strikt op.

De centrale stemopneming is een activiteit die is uitgezonderd van de regel dat er maximaal 50 personen bij elkaar mogen komen. Het is op dit moment nog onzeker of, en zo ja in welke mate, de maatregelen om COVID-19 te bedwingen ook nog zullen gelden in de week van 24 november. Het uitgangspunt is in ieder geval dat de verkiezingen doorgang kunnen vinden op een wijze dat het voor de kiezers veilig is om hun stem uit te brengen en veilig voor de stembureauleden en tellers om hun werk uit te voeren.

Veiligheid bij de stemming én het tellen staat steeds voorop! Theoretisch is het mogelijk dat – bij een verzwaring van de Corona-crisis begin november - de minister (landelijk) of het college (lokaal) de uitvoering van de CSO aanpast of alsnog als niet uitvoerbaar of te onveilig bestempelt en het experiment last minute moeten stopzetten. Mocht dit laatste het geval zijn, wordt uw raad zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Financiële gevolgen

De kosten voor deelname worden gedekt uit het reguliere budget voor verkiezingen, aangevuld met het door het Rijk hiervoor extra beschikbaar gesteld budget.

De kosten voor deelname aan het experiment centrale stemopneming en de daarbij te treffen corona-maatregelen worden geraamd op 39.000 euro. Het betreft o.a. huur van een sporthal, inrichting van de ruimte, beveiliging, inzet van tellers en instructies en corona-maatregelen voor alle deelnemers en bezoekers. De gemeente ontvangt via het Gemeentefonds voor het organiseren van deze verkiezingen een extra vergoeding van naar verwachting 119.000 euro. Daarnaast stelt het ministerie een extra vergoeding beschikbaar van 10.000 euro om deelname aan het experiment te stimuleren.

Preventief toezicht

Nee

Communicatie

Deelname aan het experiment is besproken met de burgemeesters, griffiers en projectleiders verkiezingen van beide gemeenten en het ministerie van BZK.

Uitvoering

We zijn voorlopig ambtelijk aangemeld bij het ministerie voor het experiment CSO onder voorbehoud van goedkeuring door de gemeenteraad van Heerhugowaard.

Het definitieve raadsbesluit wordt medegedeeld aan het ministerie van Binnenlandse Zaken om de aanmelding voor deelname aan het experiment in 2021 formeel af te ronden.

Het proces van de CSO wordt alvast ambtelijk voorbereid, maar kan worden stopgezet, als de raad geen toestemming geeft.

Monitoring/Evaluatie

n.v.t.

Bijlagenr.	Titel/Onderwerp
n.v.t.	

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,

de secretaris,

de burgemeester,

Advies commissie Mens en Samenleving d.d. 31 augustus 2021

RB2021063 Centrale Stem Opneming (CSO) bij herindelingsverkiezingen :

Akkoordstuk

Heerhugowaard Stad van kansen

Nr.: RB2021063

Voor	Allen
Tegen	---

de Raad van de gemeente Heerhugowaard;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 juni 2021

gelet op het advies van de commissie Mens en Samenleving d.d. 31 augustus 2021;

gelet op:

de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming,
het bijbehorende Tijdelijke experimentenbesluit stembiljetten en centrale stemopneming,
het artikel 55 lid 7 Wet ARHI;

b e s l u i t:

Toestemming te geven voor deelname aan het landelijke experiment "centrale stemopneming" (CSO) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken bij de herindelingsverkiezingen op 24 november 2021 voor de gemeenteraad van de nieuw te vormen gemeente Dijk en Waard.

Heerhugowaard, 21 september 2021

De Raad voornoemd,

de wnd. griffier,
H. Wijnveen

de voorzitter,
A.B. Blase

